

*He Chundong*¹, *Szymon Gębuś*²

 <https://orcid.org/0009-0005-4473-3569>

 <https://orcid.org/0000-0002-6389-3315>

JĘZYK POLSKI NA UNIWERSYTECIE STUDIÓW MIĘDZYNARODOWYCH JILIN ZARYS STRUKTURY ORGANIZACYJNEJ I PRAKTYKI DYDAKTYCZNEJ

Streszczenie: Celem artykułu jest skrótowe, syntetyczne przedstawienie polonistyki na Uniwersytecie Studiów Międzynarodowych Jilin (JISU), znajdującym się w Changchun w Chinach. Studia polonistyczne na tej uczelni zostały utworzone w 2019 r., nie doczekały się jednak jak dotąd syntetycznego przedstawienia w polskim piśmiennictwie akademickim. W tekście artykułu skupiono się zatem na opisie wybranych aspektów tych studiów. Przedstawiono ich początki oraz stan obecny. Uwzględniono przy tym przede wszystkim metody dydaktyczne stosowane w nauczaniu języka polskiego jako obcego oraz podręczniki używane w trakcie zajęć, zostały też podane podstawowe informacje dotyczące byłych i obecnych wykładowców języka polskiego jako obcego. Artykuł ma przede wszystkim charakter informacyjny. Stąd też bazą jego przygotowania było zebranie i wyselekcjonowanie odpowiednich faktów, dzięki którym można było przedstawić Czytelnikowi adekwatny, możliwie obiektywny obraz całej uczelni oraz funkcjonujących na niej studiów polonistycznych. W artykule informacje te zostały uporządkowane w kilku rozdziałach. Zostały one ponadto uzupełnione wypowiedziami byłych studentów polonistyki na JISU, którzy obecnie kontynuują studia na polskich uniwersytetach. Autorzy mają nadzieję, że ich artykuł pozwoli na poszerzenie wiedzy dotyczącej wskazanej w tytule uczelni.

Słowa kluczowe: glottodydaktyka, polonistyka, język polski w Chinach, Uniwersytet Studiów Międzynarodowych Jilin

¹ 1192053023@qq.com, Jilin International Studies University Faculty of Central and Eastern European Languages Polish Language Department, No. 3658, Jingyue Street, Changchun, China.

² gebus@mail.sysu.edu.cn, Sun Yat-sen University, School of Foreign Languages, Department of German, No. 135, Xingang Xi Road, Guangzhou, 510275, China.

© by the author, licensee Łódź University – Łódź University Press, Łódź, Poland. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution license CC-BY-NC-ND 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)
Received: 30.11.2024; Revised: 20.01.2025; Accepted: 28.01.2025.
The percentage share of the author in the preparation of the work is: HC: 50%, SG: 50%.
Funding Information: not applicable. Conflicts of interests: none. Ethical Considerations: The Authors assure of no violations of publication ethics and take full responsibility for the content of the publication. Declaration regarding the use of GAI tools: not used.

**POLISH LANGUAGE INSTRUCTION AT JILIN INTERNATIONAL
STUDIES UNIVERSITY. AN OUTLINE OF THE ORGANIZATIONAL
STRUCTURE AND TEACHING PRACTICES**

Abstract: This article aims to compactly present Polish studies at Jilin International Studies University (JISU) in Changchun, China. Established in 2019, the section has not yet been concisely presented in Polish academic literature. Therefore, the text attempts to fill the existing gap by presenting the background, methods, and textbooks used in teaching Polish, and providing basic information about the faculty. The article is primarily informative in nature. In the appendix, the Readers can find a handful of accounts offered by the alumni of JISU, who are currently continuing their studies at Polish universities.

Keywords: glottodidactics, Polish studies, Polish language in China, Jilin International Studies University

Pierwsza w historii polonistyka uniwersytecka na terenie Chin powstała w 1954 r. na Pekińskim Uniwersytecie Języków Obcych. Przez dziesięciolecia pozostawała ona jedynym w tym kraju ośrodkiem uniwersyteckim oferującym studia polonistyczne. Na udostępnienie tego kierunku na kolejnych uczelniach trzeba było czekać aż do kolejnego milenium. W 2009 r. otwarto polonistykę na Harbińskim Uniwersytecie Pedagogicznym, w 2013 r. – na Uniwersytecie Północno-Wschodnim w Shenyang, rok później – na Kantońskim Uniwersytecie Spraw Międzynarodowych. Prawdziwie bujna ekspansja przypadła jednak dopiero na lata 2017–2019, kiedy to w Państwie Środka przybyło w sumie kilkanaście nowych uczelni oferujących lektoraty i studia polonistyczne³. W ślad za tym dynamicznym rozrostem podążyły specjalistyczne publikacje, mające na celu ukazanie takich czy innych aspektów funkcjonowania poszczególnych chińskich polonistyk i nauczania na nich języka polskiego. Dążąc wyłącznie do zilustrowania tego zjawiska, bez pretensji do ukazania go w kompletności, można tu przytoczyć choćby kilka publikacji z tomu *Język polski w Chinach. Z doświadczeń nauczania polszczyzny w Azji Wschodniej* (Jasińska, Kajak, Wegner 2021), jak opracowania Marty Ułańskiej i Sylwii Pietrzak odnoszące się do Uniwersytetu Syczuańskiego (Ułańska 2021; Pietrzak 2021), artykuł Kingi Wawrzyniak o Pekińskim Uniwersytecie Języków Obcych (Wawrzyniak 2021) czy przyczynek dotyczący Dalieńskiego Uniwersytetu Języków Obcych (Sałęga-Bielowicz 2021). W dalszej kolejności można wspomnieć tekst Karoliny Leśniewskiej o polonistyce na uniwersytecie w Zhaoqing (Leśniewska 2018),

³ Mao Rui zauważa w tym kontekście, że „takiego szybkiego tempa rozwoju studiów polskich i polonistyk poza Chinami nie odnotował żaden kraj na świecie” (Mao 2018, s. 58). Historię powstawania pierwszych uniwersyteckich ośrodków polonistycznych w Chinach szerzej opisuje Daria Prokop (Prokop 2017, s. 37–59).

artykuły Jagny Malejki, bazujące na jej doświadczeniach zebranych podczas pracy na Pekińskim Uniwersytecie Języków Obcych oraz Szanghajskim Uniwersytecie Studiów Międzynarodowych (Malejka 2020, 2021a, 2021b), a także przyczynek jednego z chińskich wykładowców powstały z okazji 60-lecia polonistyki na Pekińskim Uniwersytecie Języków Obcych (Zhao 2014). Konkretny, osobny ośrodek znajduje się w centrum zainteresowania niniejszego artykułu. Chodzi o polonistykę powstałą w 2019 r. (a więc w ramach wspomnianej szerszej „fali” z lat 2017–2019) na Uniwersytecie Studiów Międzynarodowych Jilin (ang. Jilin International Studies University, JISU), niepublicznej uczelni położonej w mieście Changchun w północno-wschodnich Chinach, w prowincji Jilin. W artykule zostanie podjęta próba przedstawienia zarysu struktury organizacyjnej studiów polonistycznych oraz praktyki nauczania polszczyzny na tej uczelni. Autorzy tekstu zamierzają w ten sposób, po pierwsze, przyczynić się do poszerzenia wiedzy o glottodydaktyce polonistycznej w Chinach, w stopniu wynikającym z treści i charakteru artykułu. Po drugie, pragną przybliżyć realia funkcjonowania ośrodka, który wciąż jeszcze jest młody, wciąż się rozwija i buduje swoją pozycję oraz renomę, ale zarazem jest też już dość mocno „okrzepły” organizacyjnie i przez to w tej chwili współkształtuje, na równi z innymi jednostkami, panoramę nauczania polszczyzny w Chinach. Po trzecie, niniejszy artykuł stanowi próbę odpowiedzi na uwagę zawartą w jednej z wcześniejszych prac, napisanej przez Andrzeja Ruszera (Ruszer 2022), w której autor (słusznie) wskazał na deficyt wiedzy o polonistyce funkcjonującej na tej właśnie uczelni⁴.

Niniejszy tekst ma charakter przede wszystkim informacyjny, przeglądowy. Autorzy bowiem przede wszystkim pragną, by Czytelnicy z jego lektury wynieśli pewną wiedzę o funkcjonowaniu studiów polonistycznych w obrębie wspomnianej uczelni. Idei tej została podporządkowana struktura całego tekstu. Punktem wyjścia zawartych w nim rozważań jest zatem mocno skrócone, faktograficzne przedstawienie całej uczelni, czyli Uniwersytetu Studiów Międzynarodowych Jilin. W dalszej kolejności wywody autorów skoncentrują się na tutejszym ośrodku polonistycznym. W związku z tym zostaną podane wybrane informacje dotyczące jego historii oraz obecnej struktury organizacyjnej. W syntetyczny sposób zostaną też opisane kwestie dotyczące praktyki nauczania na tej uczelni języka polskiego jako obcego. Zaprezentowane będą wybrane materiały do nauki tego języka oraz metody dydaktyczne, znajdujące zastosowanie w jego nauczaniu. Kilka słów autorzy poświęcą też byłym i obecnym wykładowcom języka polskiego z tej uczelni. Swego rodzaju

⁴ „Odrębną, szóstą i ostatnią analizowaną przeze mnie grupę stanowią nowe ośrodki, których przyczyny powstania są nielatte do uchwycenia. Są to polonistyki lub lektoraty języka polskiego w mieście Changchun (założone tu w 2018 i 2019 r.) czy w prowincji Shandong (2019). Obecnie wiedza na ich temat jest wciąż dość uboga” (Ruszer 2022, s. 332).

„luźniejszym” i subiektywnym korelatem oraz dopełnieniem obiektywnego z założenia zbioru faktów i informacji, podanych w niniejszym artykule, będą wypowiedzi kilku chińskich studentek zebrane w osobnym, podrzędnym wobec tekstu głównego aneksie. Wypowiedzi te pochodzą od absolwentek JISU, które po ukończeniu edukacji na tej uczelni kontynuowały naukę na różnych uniwersytetach nad Wisłą. W zakończeniu, własnymi przemyśleniami i uwagami, związanymi z polonistyką na JISU oraz z własną pracą dydaktyczną i organizacyjną, podzielią się we wspomnianym dodatku także obaj autorzy artykułu. Pierwszy z nich, He Chundong, pełni obecnie funkcję kierownika Katedry Języka Polskiego na tej uczelni. Pracując na niej od 2020 r., towarzyszył studiom polonistycznym niemal przez cały czas ich istnienia, zarówno w roli zwierzchnika, jak i równocześnie lektora. Z kolei Szymon Gębuś to pionier tych studiów, pierwszy lektor w ich historii. Pracując na podstawowym etapie jako germanista, wspierał w tym samym czasie działanie polonistyki aż do odejścia z JISU w 2024 r.

1. PROLEGOMENA – LICZBY I FAKTY O UCZELNI

Uniwersytet Studiów Międzynarodowych Jilin został założony w 1995 r. Uczelnia zajmuje jeden kampus o powierzchni nieco ponad 70 hektarów. Obecnie (grudzień 2024) studiuje na niej ponad 14 000 studentów, w tym około 300 studentów zagranicznych z różnych krajów, także europejskich. Na całej uczelni zatrudnionych jest ponad 1000 pracowników. Do tej liczby należy około 80 wykładowców zagranicznych z krajów, takich jak Stany Zjednoczone, Kanada, Niemcy, Francja, Włochy, Hiszpania, Portugalia, Grecja, Brazylia, Japonia, Korea Południowa, Indonezja, Tajlandia, Mongolia, Rosja, Polska, Czechy, Węgry, Serbia czy Ukraina.

Uczelnia oferuje aktualnie naukę 21 języków obcych, są to: angielski, japoński, niemiecki, francuski, koreański, rosyjski, hiszpański, włoski, portugalski, arabski, mongolski, indonezyjski, perski, polski, czeski, tajski, serbski, węgierski, grecki, ukraiński i malajski. Na JISU można studiować na 8 kierunkach magisterskich, takich jak tłumaczenia, chińska edukacja międzynarodowa, biznes międzynarodowy, rachunkowość czy zarządzanie turystyką. Uniwersytet oferuje ponadto możliwość studiowania na około 50 kierunkach w ramach studiów licencjackich. Można tu wymienić ekonomię, zarządzanie, edukację, inżynierię czy prawo, przy czym istnieją też kierunki połączone z językiem obcym (na zasadzie „język obcy + kierunek” lub „kierunek + język obcy”) lub też kierunki łączące dwa języki obce, czyli podwójna filologia („język obcy + język obcy”).

Uniwersytet aktywnie promuje współpracę międzynarodową. Realizuje programy licencjackie, magisterskie oraz inne programy studiów we współpracy z ponad 200 uczelniami wyższymi i instytucjami edukacyjnymi z ponad 40 krajów. Każdego roku ponad 800 studentów JISU wyjeżdża za granicę na studia licencjackie lub magisterskie, a także bierze udział w krótko- i długoterminowych wymianach językowych i kulturowych.

Rozpatrując specyfikę całej uczelni w szerszej perspektywie, można ją zaliczyć do grupy uniwersytetów specjalizujących się w prowadzeniu studiów filologicznych, a więc studiów opartych na nauce języków obcych, a także kultury poszczególnych krajów czy obszarów językowych. Do uczelni zbliżonych w sensie tak rozumianego, ogólnego profilu można zaliczyć w Chinach takie instytucje jak Szanghajski Uniwersytet Studiów Międzynarodowych, Pekijski Uniwersytet Studiów Międzynarodowych czy Uniwersytet Studiów Międzynarodowych Zhejiang w Hangzhou. Wszystkie one oferują naukę naszego języka ojczystego i reprezentują typowe uniwersytety, które stwarzają taką możliwość. W Chinach nauka polszczyzny jest bowiem możliwa niemal wyłącznie na uczelniach należących do wspomnianej kategorii. Do nielicznych w tym kontekście wyjątków należy np. dość prestiżowy w skali całego kraju, wielowydziałowy Uniwersytet Syczuański, położony w Chengdu w środkowych Chinach.

W kwietniu 2024 r., w rankingu szanghajskim obejmującym prywatne chińskie uczelnie językowe (ang. Ranking of Chinese Non-government Language Universities), Uniwersytet Studiów Międzynarodowych Jilin został sklasyfikowany na pierwszym miejscu w kraju.

2. JĘZYK POLSKI NA JISU: (KRÓTKA) HISTORIA I OBIECUJĄCA TERAŹNIEJSZOŚĆ

Pierwszy lektorat języka polskiego na JISU został uruchomiony w marcu w 2019 r., na początku semestru wiosennego. W lektoracie tym uczestniczyła jedna, bardzo liczna, połączona grupa studentów filologii rosyjskiej, którzy kontynuowali naukę polskiego w sumie przez dwa semestry. Natomiast kierunek filologia polska został założony w tym samym roku we wrześniu. Na kierunku ten została wówczas przyjęta pierwsza, licząca 26 osób, grupa chińskich studentów. Zajęcia na raczkującej jeszcze wówczas polonistyce prowadzili wyłącznie wykładowcy z Polski (Szymon Gębuś, Hubert Matysiak), do których po niedługim czasie dołączyli lektorzy z Chin. Następnie przez kolejne pięć lat co roku przyjmowano na polonistykę średnio po około 20 nowych studentów.

W 2023 r. mury uczelni opuściło 12 osób – byli to pierwsi w historii JISU absolwenci jednolitych, czteroletnich licencjackich studiów polonistycznych.

Studia polonistyczne na JISU ciągle się rozwijały. Trend ten wyraził się nie tylko poprzez sukcesywny wzrost liczby studentów i nieprzerwaną do dziś dnia ciągłość tych studiów, lecz także poprzez nawiązywanie kontaktów z poszczególnymi polskimi uczelniami i instytucjami. W 2021 r. chińska uczelnia nawiązała współpracę z Uniwersytetem Gdańskim oraz z Uniwersytetem Mikołaja Kopernika w Toruniu. W 2022 r. uniwersytet zainicjował kooperację z Narodową Agencją Wymiany Akademickiej (NAWA) w Warszawie, zaś w roku 2023 podpisał umowę o współpracy z Akademią Humanistyczno-Ekonomiczną w Warszawie.

Uczelnia w Changchun wdrożyła także system nauczania o nazwie „2+2”. W ramach tego programu studenci przez pierwsze dwa lata studiują język polski na JISU, osiągając po tych czterech semestrach docelowy poziom językowy A2–B1. Następnie mają możliwość wyjazdu na Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Polsce, aby kontynuować tam studia przez kolejne dwa lata. Liczba studentów korzystających z tej możliwości zmienia się co roku, zależy ona bowiem od indywidualnych potrzeb i możliwości zainteresowanych. Istnieje też jednolity program czteroletni, w ramach którego studenci przez 8 semestrów studiują wyłącznie w Chinach i tam zdobywają stopień licencjata. Obecnie na omawianej uczelni język polski można studiować tylko na poziomie licencjackim, nie ma takiej możliwości na stopniu magisterskim.

W kwietniu 2024 r. na JISU język polski studiowały w sumie 74 osoby. W tym samym czasie 22 absolwentów tej uczelni studiowało ten kierunek na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. Studenci JISU uczestniczą co roku w Programie Stypendialnym Rektora Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, a kilku z nich otrzymało w związku z tym specjalne Stypendium Rektora.

Poza studentami polonistyki języka polskiego mogą uczyć się także adepci pozostałych kierunków/wydziałów, na których jest on jednak wyłącznie przedmiotem (lektorem) fakultatywnym. Na Wydziale Języków Europy Środkowej i Wschodniej – w ramach którego funkcjonuje Katedra Języka Polskiego – istnieje w sumie 5 kierunków, na których studenci mogą dodatkowo wybrać ten lektorat; są to filologia rosyjska, czeska, ukraińska, serbska i węgierska. Kurs polskiego mogą też oczywiście wybrać studenci pozostałych wydziałów.

Studenci polonistyki z JISU aktywnie biorą udział w rywalizacji na poziomie ogólnokrajowym. By sięgnąć do nowszych przykładów: He Zhiliang zdobył III nagrodę w konkursie „Kroniki tłumacza” na najlepszy przekład fragmentu książki *Kroniki Jakuba Wędrowczy* Andrzeja Pilipiuka z języka polskiego na chiński. Wyróżnienie to osiągnął w kategorii dla początkujących. Zmagania te zostały zorganizowane przez Ambasadę Polski w Pekinie

w 2023 r., rozstrzygnięte zaś w styczniu 2024 r. Natomiast w grudniu 2023 r. grupa pięciu studentów JISU: Jin Yuxi, Zhang Yide, Lu Yifan, Wang Yuhan oraz Liu Yuhan wzięła udział w IV Ogólnochińskim Konkursie Krasomówczym Języka Polskiego, który odbył się na Uniwersytecie Pedagogicznym w pobliskim Harbinie. Jin Yuxi zdobyła w tej rywalizacji III nagrodę w kategorii dla zaawansowanych.

Wielka szansa i wyróżnienie stały się udziałem omawianej uczelni we wrześniu 2024 r. Została wówczas podpisana umowa między polonistyką na JISU (reprezentowaną przez obecnego kierownika tej jednostki, He Chundonga) a polskim Instytutem Badań Literackich PAN. Umowa ta dotyczyła projektu „Współczesny jedwabny szlak do języka i kultury polskiej w Chinach” finansowanego dzięki grantowi otrzymanemu od Narodowej Agencji Współpracy Akademickiej (NAWA). Realizacja tego projektu polegać będzie na szeroko zakrojonej kooperacji między polonistyką na JISU a Instytutem Badań Literackich. Współpraca ma objąć m.in. zespołowe inicjatywy edukacyjne, intensyfikację bilateralnych kontaktów dydaktycznych oraz publikację podręcznika do nauki języka polskiego jako obcego, który zostanie stworzony z myślą o studentach JISU. To niezwykle, doniosły krok w rozwoju polonistyki na tej uczelni, otwierający dla niej nowe, szerokie perspektywy trwałego i systematycznego wzrostu.

3. DYDAKTYKA POLSZCZYZNY W PRAKTYCE

Zgodnie z ogólnouczelnianą dyrektywą, dotyczącą dydaktyki wszystkich języków obcych nauczanych na Uniwersytecie Studiów Międzynarodowych Jilin, szczególny nacisk jest położony na rozwijanie u studentów praktycznych umiejętności komunikacyjnych, zwłaszcza mówienia oraz rozumienia ze słuchu. W przypadku polszczyzny, należącej do języków fleksyjnych i posiadającej rozbudowany system gramatyczny – który należy do elementów sprawiającym chińskim adeptom największe kłopoty⁵ – dodatkowy akcent położony jest na poznanie i utrwalenie struktur gramatycznych.

Dla realizacji wymienionych celów wykładowcy języka polskiego wykorzystują szereg zróżnicowanych podręczników oraz materiałów dydaktycznych, uwzględniających cele danego kursu. Jeśli chodzi o książki do nauki języka polskiego jako obcego, to do najczęściej wykorzystywanych w powszedniej

⁵ O różnego rodzaju (leksykalnych, gramatycznych, fonetycznych, kulturowych) trudnościach, zwykle napotykanych przez Chińczyków podczas nauki polszczyzny i wynikających z odmienności ich kultury i języka, szerzej pisze Andrzej Ruszer (Ruszer 2021).

praktyce należą poszczególne części (odpowiadające różnym poziomom zaawansowania językowego) takich opracowań, jak:

- *Hurra!!! Po polsku;*
- *Polski krok po kroku;*
- *Czytaj krok po kroku;*
- *Język polski? Chcę i mogę!;*
- *Polski na dobry start;*
- *Z językiem polskim każdego dnia;*
- *Gramatyka? Dlaczego nie?!;*
- *Gramatyka? Ależ tak!*

Najczęściej wykorzystywanym od początku nauki podręcznikiem jest *Hurra! Po polsku*. Zasadniczo jednak lektorzy samodzielnie decydują o książkach, którymi posługują się w trakcie swoich kursów. Na poziomie początkującym, w pierwszym semestrze, mogą zatem – niejako standardowo – wybrać wymienioną publikację lub zdecydować się np. na pracę z książką *Polski krok po kroku*. W kolejnym semestrze mogą zmienić jeden z tych podręczników na drugi lub korzystać z jeszcze innego itd. Ponadto, podczas całych studiów polonistycznych na zajęciach dość często są używane różne źródła internetowe, takie jak kanały na YouTube: *Easy Polish* oraz *Learn Polish with Monika*, a także np. internetowe słowniki języka polskiego. Oczywiście, lektorzy stosują też materiały własne, przygotowane samodzielnie i najczęściej ściśle dopasowane do konkretnych zadań (celów) dydaktycznych.

W pierwszym semestrze studenci polonistyki uczą się w czterech blokach przedmiotowych. Pierwszy z nich nosi nazwę „Język polski na poziomie podstawowym” i zajmuje 8 godzin tygodniowo (każda godzina dydaktyczna trwa 45 minut). Druga część to „Gramatyka języka polskiego”, obejmująca 4 godziny. Trzeci blok zajmuje 2 godziny zajęć z przedmiotu o nazwie „Język polski – słuchanie i mówienie”. Dla studentów pierwszego semestru prowadzony jest także, w języku chińskim, kurs pod nazwą „Wiedza o Polsce”, w wymiarze 2 godzin. Natomiast od 2. do 4. semestru studenci dodatkowo uczęszczają na (także dwugodzinne) zajęcia z przedmiotu „Język polski – czytanie”, jednocześnie nie odbywają już oni kursu „Wiedzy o Polsce”. W sumie zatem, studenci pierwszych czterech semestrów tych studiów mają 16 godzin zajęć w ciągu tygodnia. Jeśli chodzi o semestry 5–8, to aktualnie opracowywany jest dla nich nowy program nauczania, który ma obejmować np. zajęcia z zakresu biznesu.

Organizowane na początku nauki, przez jeden semestr, zajęcia ze wspomnianego przedmiotu „Wiedza o Polsce” mają charakter krajoznawczy i służą wstępnemu zaznajomieniu adeptów m.in. z polską geografią i historią. Prowadzący je chińscy nauczyciele zazwyczaj mają za sobą dłuższe pobyty w Polsce, związane np. z odbytymi studiami. Natomiast podczas całych studiów główny nacisk położony jest na kształcenie kompetencji językowej. W ich trakcie – co wynika też z przedstawionego w poprzednim akapicie rozkładu

– nie prowadzi się zatem np. osobnych kursów poświęconych polskiej kulturze. Nauczanie dotyczące szeroko pojętych zagadnień kulturowych jest natomiast rozwijane „kontekstowo”. Gdy więc w danym podręczniku pojawiają się np. teksty lub informacje związane z takimi zagadnieniami, lektorzy starają się omówić je szerzej i przekazać pogłębioną wiedzę na ich temat⁶.

W trakcie nauczania wykładowcy wykorzystują całą paletę technik dydaktycznych zaczerpniętych z różnych metod, począwszy od gramatyczno-tłumaczeniowej, poprzez audiolingwalną, kognitywną do komunikacyjnej⁷, zajęcia są też prowadzone według rozmaitych modeli lekcyjnych (zob. Krajka 2009). Bardzo ważną rolę w nauczaniu pełni ćwiczenie tzw. dryli językowych, czyli wielokrotne słuchanie i głośne powtarzanie określonych, prostych struktur językowych, które studenci wykonują m.in. wspólnie w salach wykładowych przed porannymi zajęciami⁸. Priorytetem dla wykładowców jest aktywizacja wszystkich studentów w grupie, przełamanie obaw uczących się przed mówieniem w języku docelowym oraz wytrenowanie prawidłowej wymowy. Duży nacisk jest też położony na naukę rozumienia wypowiedzi ustnych (rozumienia ze słuchu) w różnych sytuacjach komunikacyjnych. Aby dodatkowo zachęcić studentów do nauki oraz uatrakcyjnić program nauczania, Katedra Języka Polskiego ma zamiar co semestr organizować dla nich 2–3 konkursy umożliwiające dodatkowe rozszerzanie kompetencji językowych. Mają to być zawody oratorskie, tłumaczeniowe, teatralne, wokalne, związane z kaligrafią czy dubbingiem filmowym.

4. WYKŁADOWCY JĘZYKA POLSKIEGO

Na JISU pracowało dotąd (do grudnia 2024 r. włącznie) w sumie 15 wykładowców języka polskiego, licząc osoby zatrudnione w przeszłości oraz obecnie. Wśród nich było jak dotąd 5 Polaków oraz 10 osób z Chin. Jeśli chodzi

⁶ W zależności od uczelni nauczanie polskiej kultury może być prowadzone w odmiennej formie; por. Li 2012, gdzie autorka pisze o polonistyce na Pekińskim Uniwersytecie Języków Obcych.

⁷ Krótkiego przeglądu i charakterystyki zarówno wymienionych, jak i innych metod glotodydaktycznych (sugestopedia itd.) dokonuje Hanna Komorowska w pracy *Metodyka nauczania języków obcych* (Komorowska 2015, s. 25–36).

⁸ Ćwiczenie typowe dla metody audiolingwalnej (słuchowo-ustnej). Andrzej Szulc pisze, że wprowadza ona „tzw. pattern practice, czyli serie ćwiczeń mających pomóc w opanowaniu określonej struktury językowej” (Szulc 1994, s. 131); por. Szulc 1994, s. 160–161, hasło „Pattern practice”.

o lektorów pracujących obecnie, to część spośród nich ma stopień doktora, natomiast większość – tytuł magistra. Kilku chińskich lektorów ma za sobą naukę na znanych polskich uczelniach, jak Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytet Gdański, Uniwersytet Warszawski czy Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu, gdzie odbyli oni studia polonistyczne na poziomie licencjackim lub magisterskim.

Lektorzy zatrudnieni na JISU biorą czynny udział w konferencjach i spotkaniach polonistycznych odbywających się na terenie Chin. Regularnie biorą udział np. w Ogólnochińskich Warsztatach Glottodydaktycznych, organizowanych przez Ambasadę RP w Pekinie (ostatnia jak dotąd edycja tej konferencji odbyła się w 2023 r.). Zaś w 2024 r. – by ponownie sięgnąć do najnowszych przykładów – wzięli oni czynny udział (m.in. wygłosili swoje odczyty) w obchodach 70-lecia polonistyki przygotowanych przez Pekijski Uniwersytet Języków Obcych.

Do obowiązków pracujących na JISU wykładowców, poza pracą dydaktyczną, naukową czy organizacyjną, należy też opracowywanie wewnętrznych, uczelnianych programów nauczania polszczyzny. Przy ich układaniu lektorzy nie kierują się ściśle np. wytycznymi *Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego* (w skrócie: ESOKJ). Przede wszystkim mają bowiem na uwadze, by po czterech semestrach nauki w Chinach studenci – jak wspomniano wcześniej – osiągnęli ogólną kompetencję językową na poziomie A2–B1⁹. Temu głównemu celowi podporządkowana jest konstrukcja całego programu. Kierownictwo kierunku stara się także, by w danym semestrze, w konkretnej grupie uczących się, każdy z przedmiotów był prowadzony przez innego lektora. Ma to umożliwić studentom zdobywanie wiedzy w sposób atrakcyjny i zdywersyfikowany dzięki kontaktowi z różnymi wykładowcami.

ANEKS

1. Wypowiedzi studentek

Poprosiliśmy kilka absolwentek naszej uczelni o podzielenie się z nami swoimi opiniami na temat nauki języka polskiego oraz pobytu w Polsce. Studentki opisały zatem wrażenia z pobytu w naszym kraju, miejsca, które zobaczyły

⁹ Por. tabelę z ogólną skalą poziomów biegłości językowej w Gębał i in. 2020, s. 73. Kompetencja językowa osiągana przez studentów JISU pod koniec nauki na studiach licencjackich w dużym stopniu odpowiada mimo to także szczegółowym celom nauczania, określonym przez ESOKJ dla poziomów A1–B1. Zob. rozpis i charakterystykę tych celów w Janowska i in. 2016, s. 13–104.

lub chcą zobaczyć, a także opowiadały o trudnościach związanych z nauką polskiego, planach na przyszłość oraz o polskiej kuchni i literaturze. Poniżej ich wypowiedzi zebrane w styczniu i lutym 2024 r. Zachowaliśmy przy tym anonimowość poszczególnych interlokuterek, oznaczając je po prostu mianem „studentka” (wszystkie wypowiadające się osoby to kobiety) wraz z kolejnymi numerami. W nawiasach podaliśmy wyłącznie informację o tym, kiedy dana osoba przyjechała do Polski.

Studentka 1 (w Polsce od 2021 r.): W Polsce mieszkam i studiuje już kilka lat. W Chinach język polski nie jest zbyt popularny. Jednak właśnie ta niewielka popularność sprawia, że jest on dla mnie bardzo interesujący. Po studiach chciałabym zostać nauczycielką polskiego w Chinach. Chcę, żeby więcej osób w moim kraju miało szansę poznać ten język oraz zrozumieć polską kulturę.

W nauce najwięcej trudności sprawia mi wymowa, która mocno różni się od chińskiej. Także nauka fonetyki i prawidłowej intonacji jest dla mnie niezwykle skomplikowana. Jeśli chodzi o polską kuchnię, to wprost uwielbiam polskie pierogi. Przypominają pierogi w moim kraju i są tak samo smaczne.

W przyszłości chciałabym odwiedzić kopalnię soli w Wieliczce, słyszałam, że to bardzo piękne miejsce. Chciałabym też pojechać do Krakowa.

Podczas studiów zdążyłam już usłyszeć o niektórych ważnych postaciach polskiej literatury, takich jak nobliści Wisława Szymborska, Czesław Miłosz czy Henryk Sienkiewicz oraz o kilku innych ważnych polskich pisarzach.

Studentka 2 (w Polsce od 2021 r.): Polska, podobnie jak Chiny, jest bardzo bezpiecznym krajem. Bardzo mi się to podoba. Moim zdaniem, polskie miasta mają zróżnicowane charaktery, np. Toruń jest spokojnym miejscem o powolnym tempie życia, z kolei Warszawa to centrum całego kraju, tętniące życiem i oferujące wiele możliwości pracy. Sporo już zwiedziłam. Byłam w Muzeum Narodowym w Warszawie, krótko byłam też w Gdańsku, gdzie widziałam fontannę Neptuna, spacerowałam ulicą Bursztynową, poszłam na plażę Brzeźno i zobaczyłam Morze Bałtyckie. Byłam też w Krakowie i Poznaniu, ale było to akurat podczas świąt Bożego Narodzenia, więc wiele atrakcji było niedostępnych. Marzę o dalszych podróżach po Polsce. Po pierwsze, chciałabym ponownie pojechać do Krakowa i zwiedzić Zamek Królewski na Wawelu oraz Fabrykę Emalia Oskara Schindlera, przy okazji zobaczyć kopalnię soli w Wieliczce oraz obóz w Oświęcimiu. Po drugie, chcę pojechać do Wrocławia i poszukać tamtejszych krasnali. Po trzecie, marzę o zobaczeniu Krzywego Domku w Sopocie.

Jeśli chodzi o polskie jedzenie, to najbardziej smakuje mi żurek oraz kotlety, które są wręcz pyszne. Natomiast w nauce języka polskiego trudność sprawiają mi mówienie i słuchanie, czyli rozumienie ze słuchu. Podczas rozmowy zdarza się, że nie rozumiem niektórych słów czy zdań.

Po studiach chciałabym zostać nauczycielką języka polskiego. Podoba mi się praca nauczyciela, bo dzięki niej można poznać wielu młodych ludzi i obserwować, jak uczą się języka polskiego od zera i stopniowo go opanowują. Myślę, że taka praca da mi sporo satysfakcji.

Literatura polska jest dla mnie jak na razie zbyt trudna, skomplikowana, dlatego rzadko ją czytam. Myślę natomiast, że interesująca jest polska sztuka, dlatego lubię np. odwiedzać tutejsze muzea.

Studentka 3 (w Polsce od 2021 r.): W Polsce żyje mi się dobrze, spokojnie, bez stresu. Odpowiada mi tutejszy klimat oraz tempo życia. Natomiast trochę przeszkadza mi to, że sklepy i galerie handlowe są zamknięte w weekendy, choć już się do tego przyzwyczaiłam. Z tutejszej kuchni najbardziej smakuje mi bigos oraz szarlotka, sernik i pierogi.

Zwiedziłam już kilka polskich miast, a najbardziej podobał mi się Wrocław. W okresie świątecznym było tam wyjątkowo pięknie a wrocławski jarmark bożonarodzeniowy wyglądał wręcz bajecznie.

W nauce języka polskiego najtrudniejsza jest dla mnie gramatyka. Jest bardzo skomplikowana, np. jedno słowo może w odmianie mieć kilka różnych końcówek. Nauczenie się tych wszystkich form i ich poprawne używanie na co dzień sprawia mi niemałe kłopoty.

Po studiach magisterskich planuję zostać w Polsce, chciałabym znaleźć tu jakąś dobrą pracę. Być może zostanę specjalistką w dziedzinie HR w jakiejś firmie międzynarodowej w Polsce. Na razie są to jednak tylko plany.

Jak dotąd nie czytałam polskiej literatury. Czytanie polskich utworów literackich w oryginale jest dla mnie w tej chwili po prostu jeszcze zbyt trudne.

Studentka 4 (w Polsce od 2022 r.): Studiowałam filologię polską na Uniwersytecie Studiów Międzynarodowych Jilin od 2020 do 2022 roku. Podczas studiów wiele dowiedziałam się o języku polskim i o Polsce, a także o polskiej kulturze, która bardzo mnie interesuje. Ucząc się języka polskiego czułam, że z każdym dniem robię niewielki postęp. Język polski bardzo różni się od chińskiego, np. musimy zwrócić uwagę na przypadki i rodzaje gramatyczne.

Kiedy przyjechałam do Polski, od razu spodobała mi się polska architektura. Bardzo podoba mi się tutejszy styl gotycki. Czasem nasi wykładowcy zabierają nas też do muzeów, dzięki czemu możemy poznać polską kulturę. Jeśli chodzi o polskie jedzenie, to na pewno różni się ono od chińskiego. Np. w Polsce są słodkie pierogi, których w Chinach raczej nie ma. Oba kraje różnią się także pod względem codziennego życia na uczelni. Np. w Polsce, wchodząc na uczelnię, płaszcz czy kurtkę należy zostawić w szatni, poza tym nie ma tutaj ustalonych godzin, w których studenci mogą zjeść obiad, itd.¹⁰

¹⁰ Na chińskich uczelniach, w odróżnieniu od polskich, zazwyczaj praktykuje się stałe, regularne przerwy obiadowe w określonej porze. Na przykład w semestrze jesienno-zimowym

Kiedy zaczynałam uczyć się polskiego, często było mi trudno zrozumieć, co Polacy mówią, bo jak dla mnie mówili za szybko i czasami niewyraźnie. Dzięki studiom w Toruniu moje umiejętności mówienia po polsku jednak znacznie się poprawiły i teraz mogę już w miarę swobodnie rozmawiać z Polakami. Ale na zajęciach z literatury, albo z ekonomii i polityki, miewam problemy ze zrozumieniem wykładowców, np. kiedy używają oni trudnych, fachowych wyrazów.

Studentka 5 (w Polsce od 2022 r.): W Polsce kocham przede wszystkim góry, na czele z Zakopanem, które jest wspaniałym miejscem. W polskich górach są piękne krajobrazy, są też możliwości wspinaczki po skałach i tradycyjna kultura góralska. Z kolei Kraków, który też zwiedziłam, to jedno z największych miast w Polsce, słynące z historycznego Starego Miasta, Zamku na Wawelu i pobliskiej kopalni soli w Wieliczce. Warto wspomnieć, że w Zatorze niedaleko Oświęcimia znajduje się duży i interesujący park rozrywki, który należy do moich ulubionych miejsc w Polsce.

W Polsce jest jednak o wiele więcej do odkrycia, od Tatr po wybrzeże Morza Bałtyckiego. Polska jest też pełna zabytków, takich jak zamki, kościoły, synagogi, pałace i wiele innych. Spróbowałam też oczywiście polskiego jedzenia: pierogów, bigosu i serów. Uwielbiam polskie mleko! Polska zapewniła mi zatem wiele różnych doświadczeń kulturowych. I choć znacznie różni się ona od chińskiej, jestem bardzo szczęśliwa, że ją poznałam. Polacy są też entuzjastycznie nastawieni do życia i bardzo mi się to podoba, a nasi nauczyciele traktują nas przyjaźnie i przekazali nam sporo wiedzy.

Jeśli chodzi o polski język, to po pierwsze gramatyka jest dla mnie skomplikowana, np. trudne są dla mnie zasady stosowania małych i wielkich liter oraz rodzaje gramatyczne. Po drugie, niektóre dźwięki w języku polskim są trudne do nauczenia się, na przykład polskie „rz” (lub „ż”), którego nie mamy w naszym języku. Jeśli chodzi o słownictwo, muszę zapamiętywać mnóstwo nowych słów i wyrażań.

Czytałam już kilka utworów polskich pisarzy. Najbardziej lubię wiersz *Nieuwaga* Wisławy Szymborskiej, który mówi o tym, że ludzie nie powinni dbać wyłącznie o codzienne drobiazgi ale patrzeć na życie szerzej, uwzględniać dalszą przyszłość. W wolnym czasie oglądam też polskie filmy.

2. Wypowiedzi autorów

Do wypowiedzi studentek dołączyliśmy – jako autorzy – nasze własne uwagi. Są to osobiste refleksje związane zarówno z polonistyką na JISU, jak i z pracą dydaktyczną na tej uczelni.

He Chundong

Kierunek filologia polska na JISU został utworzony w 2019 roku. Od momentu jego powstania, wykładowcy stawiają studentów w centrum wszystkich działań i dążą do jak

2024/2025 na kampusie południowym Uniwersytetu Sun Yat-sena w Kantonie pauza taka miała miejsce w godzinach 11:50–14:20.

najlepszej jakości ich kształcenia. Pozostajemy też w kontakcie z polskimi uczelniami. Obecnie naszym głównym polskim partnerem jest Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu. Wykładowcy tego uniwersytetu są bardzo kompetentni i odpowiedzialni, a co najważniejsze, posiadają bogate doświadczenie w nauczaniu języka polskiego jako obcego, które jest bardzo cenione przez naszych studentów.

Warto wspomnieć, że dzięki konsekwentnym staraniom naszej uczelni utworzyliśmy tzw. polską wioskę, czyli pomieszczenie o powierzchni około 200 metrów kwadratowych, która została otwarta w 2023 roku. Jest to obszerna sala zajęć wypełniona przedmiotami z różnych regionów Polski, przedstawiającymi ważne elementy historii oraz kultury tego kraju. Poza tym przedstawiono w niej historyczny rozwój polszczyzny. Swoje miejsce w tej wiosce znaleźli również różni sławni Polacy, wśród których można wskazać kompozytora Fryderyka Chopina, znakomitego astronoma Mikołaja Kopernika oraz noblistkę w dziedzinie chemii i fizyki, a przy tym jedną z pierwszych polskich kobiet pracujących naukowo – Marię Skłodowską-Curie. Mamy też w wiosce portrety wybitnych przedstawicieli innych dyscyplin, takich jak: chemia, fizyka, biologia, malarstwo, kinematografia, media, edukacja czy też sport. W wiosce tej odbywa się około połowa wszystkich zajęć dydaktycznych, z różnych przedmiotów.

Po ukończeniu studiów nasi studenci mogą podejmować pracę m.in. w firmach zajmujących się handlem chińsko-polskim, inni decydują się kontynuować studia na poziomie magisterskim, na Uniwersytecie Warszawskim, Jagiellońskim, Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu czy innych uniwersytetach w Polsce. Jako wykładowcy jesteśmy niezwykle dumni z naszych studentów i zawsze życzymy im wszystkiego najlepszego.

Jesteśmy też wdzięczni Ambasadzie Chin w Polsce za opiekę i bliski kontakt z naszymi studentami w Polsce. Wyrażamy również wdzięczność Ambasadzie RP w Pekinie za ogromne wsparcie i pomoc w nauczaniu oraz dostarczaniu materiałów dydaktycznych, które były nieodzowne przy tworzeniu polonistyki na naszej uczelni. Jesteśmy też zobowiązani kierownictwu uniwersytetu za wsparcie naszego kierunku. Jestem przekonany, że filologia polska na Uniwersytecie Studiów Międzynarodowych Jilin w Changchun będzie dynamicznie się rozwijała!

Szymon Gębuś

Rok 2019, marzec, początek semestru wiosennego – właśnie wtedy miałem przyjemność poprowadzić pierwsze w historii Uniwersytetu Studiów Międzynarodowych Jilin zajęcia z języka polskiego. Doskonale pamiętam tamten dzień. Niespodziewanie dla mnie pojawiła się na nich spora, bo licząca około 100 osób grupa studentów. Wszyscy oczywiście na poziomie początkującym, stąd też w trakcie semestru korzystaliśmy głównie z pierwszej części podręcznika *Polski krok po kroku*, przeznaczonej dla nowicjuszy. Dla mnie – jako etatowego wykładowcy i specjalisty w zakresie germanistyki – nauczanie polszczyzny było swego rodzaju miłą i ciekawą odmianą, ale i pouczającym urozmaicheniem. Glottodydaktyka polonistyczna zapisała się więc w mojej biografii zawodowej jako doświadczenie tyleż przyjemne co pożyteczne. Choć

– co zgodnie z prawdą chciałbym podkreślić – dla mnie osobiście pod każdym względem łatwiejsze i mniej wymagające niż zajęcia germanistyczne.

Lektoratem polonistycznym na JISU zajmowałem się przez dwa semestry. Rozległe obowiązki, związane z germanistyką, uniemożliwiły mi w kolejnych semestrach intensywniejsze zaangażowanie się w pracę na polonistyce. Mimo to, do końca mojej pracy na tej uczelni pozostawałem w kontakcie zarówno ze studentami, jak i wykładowcami tego kierunku. Przy okazji starałem się też go wspierać na różne sposoby. Przekazałem uczelni nabyte z własnych środków podręczniki do nauki języka polskiego. Kolegom z polonistyki sprezentowałem także książkę Olgi Tokarczuk, którą, na moją prośbę, noblistka zadedykowała studentom tego kierunku na naszym uniwersytecie.

Wciąż utrzymuję kontakt z chińskimi wykładowcami z JISU. Wszyscy oni wiedzą, że w każdej chwili mogą się do mnie zwrócić, a ja z chęcią, w miarę moich możliwości, pomogę im w razie potrzeby – tak jak zawsze chętnie wspierałem ich do tej pory. Niezmiennie mocno zależy mi na rozwoju polonistyki na tej uczelni, a każdy sukces na tym polu ogromnie mnie cieszy.

Dziś, patrząc wstecz, z satysfakcją wspominam początki studiów polonistycznych na Uniwersytecie Studiów Międzynarodowych Jilin i staram się śledzić ich rozwój. Ciesząc się, że się do niego w jakimś stopniu przyczyniłem.

Wykaz podręczników wykorzystywanych w nauczaniu języka polskiego

Dixon A., Jasińska A., 2024, *Hurra!!! Po polsku 2*, Kraków.

Dixon A., Jasińska A., Małolepsza M., Szymkiewicz A., 2023, *Hurra!!! Po polsku 3*, Kraków.

Gałat E., Sałęga-Bielowicz B., 2018, *Język polski? Chcę i mogę! Część I: A1*, Kraków.

Gałat E., Sałęga-Bielowicz B., 2019, *Język polski? Chcę i mogę! Część II: A1+*, Kraków.

Jędryka B.K., Buława M., Mijas A., 2017, *Polski na dobry start*, Warszawa.

Machowska J.K., 2022, *Gramatyka? Ależ tak! Ćwiczenia gramatyczne dla poziomu A2*, Kraków.

Machowska J.K., 2022, *Gramatyka? Dlaczego nie?! Ćwiczenia gramatyczne dla poziomu A1*, Kraków.

Małolepsza M., Szymkiewicz A., 2024, *Hurra!!! Po polsku 1*, Kraków.

Mandziej P., 2020, *Z językiem polskim każdego dnia*, Warszawa.

Stelmach A., 2018, *Czytaj krok po kroku 1*, Kraków.

Stelmach A., 2018, *Czytaj krok po kroku 2*, Kraków.

Stelmach A., 2019, *Czytaj krok po kroku 3*, Kraków.

Stempek I., Stelmach A., 2012, *Polski krok po kroku 2*, Kraków.

Stempek I., Stelmach A., Dawidek S., Szymkiewicz A., 2013, *Polski krok po kroku 1*, Kraków.

BIBLIOGRAFIA

- Gębał P., Miodunka W., 2020, *Dydaktyka i metodyka nauczania języka polskiego jako obcego i drugiego*, Warszawa.
- Janowska I., Lipińska E., Rabiej A., Seretny A., Turek P., 2016, *Programy nauczania języka polskiego jako obcego. Poziomy A1–C2*, Kraków.
- Jasińska A., Kajak P., Wegner T. (red.), 2021, *Język polski w Chinach. Z doświadczeń nauczania polszczyzny w Azji Wschodniej*, Warszawa.
- Komorowska H., 2015, *Metodyka nauczania języków obcych*, Warszawa.
- Krajka J., 2009, *Lekcja a metoda nauczania. Modele lekcji języka obcego*, w: H. Komorowska (red.), *Skuteczna nauka języka obcego. Struktura i przebieg zajęć językowych*, Warszawa, s. 83–95.
- Leśniewska K., 2018, *Lektorat języka polskiego na Uniwersytecie w Zhaoqing. Rozwój, perspektywy, wyzwania*, w: Y. Mao (red.), *Spotkania polonistyk trzech krajów – Chiny, Korea, Japonia. Rocznik 2016/2017*, Warszawa, s. 445–456.
- Li Y., 2012, *Po polsku nie tylko się mówi! Metodyka nauczania kultury w dydaktyce polonistycznej w Chinach*, „Postscriptum Polonistyczne”, nr 2 (10), s. 263–273.
- Malejka J., 2020, *Wykorzystanie podejścia międzykulturowego w nauczaniu języka polskiego w Chinach na przykładzie kuchni*, „Postscriptum Polonistyczne”, nr 2 (26), s. 77–90.
- Malejka J., 2021a, *Nowe wyzwania glottodydaktyki polonistycznej w Chińskiej Republice Ludowej*, „Z Teorii i Praktyki Dydaktycznej Języka Polskiego”, nr 30, s. 187–206.
- Malejka J., 2021b, *Podejście międzykulturowe w nauczaniu języka polskiego jako obcego w Chinach*, „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio N: Educatio Nova”, vol. 6, s. 467–485.
- Mao R., 2018, *Chińscy studenci o rocznych stażach językowych w Polsce*, „Kwartalnik Polonicum”, nr 30, s. 57–66.
- Pietrzak S., 2021, *Motywacja i styl nauki chińskich studentów języka polskiego (na podstawie doświadczeń lektorki na Uniwersytecie Syczuańskim w Chengdu)*, w: A. Jasińska, P. Kajak, T. Wegner (red.), *Język polski w Chinach. Z doświadczeń nauczania polszczyzny w Azji Wschodniej*, Warszawa, s. 168–177.
- Prokop D., 2017, *Język polski i kultura polska w Chinach*, Łódź.
- Ruszer A., 2021, *Gdy wszystko brzmi i wygląda inaczej... Chińczycy na lekcji polskiego*, w: A. Seretny, E. Lipińska (red.), *Dydaktyka języka polskiego jako nierodzimego. Konteksty – dylematy – trendy*, Kraków, s. 225–244.
- Ruszer A., 2022, *Czynniki rozwoju języka polskiego w Chinach*, „LingVaria”, R. XVII, nr 2 (23), s. 319–340.
- Salęga-Bielowicz B., 2021, *Dyktando w pracy nad kompetencją rozumienia tekstu słuchanego i kompetencją ortograficzną (przypadek studentów Dalińskiego Uniwersytetu Języków Obcych)*, w: A. Jasińska, P. Kajak, T. Wegner (red.), *Język polski w Chinach. Z doświadczeń nauczania polszczyzny w Azji Wschodniej*, Warszawa, s. 202–213.

Szulc A., 1994, *Słownik dydaktyki języków obcych*, Warszawa.

Ułańska M., 2021, *Świat zaklęty w języku, czyli o różnicach w postrzeganiu polskiej i chińskiej rzeczywistości (na przykładzie zajęć prowadzonych na Uniwersytecie Syczuańskim w Chengdu)*, w: A. Jasińska, P. Kajak, T. Wegner (red.), *Język polski w Chinach. Z doświadczeń nauczania polszczyzny w Azji Wschodniej*, Warszawa, s. 141–152.

Wawrzyniak K., 2021, *Dwa programy studiów polonistycznych I stopnia na Pekińskim Uniwersytecie Studiów Międzynarodowych (BISU)*, w: A. Jasińska, P. Kajak, T. Wegner (red.), *Język polski w Chinach. Z doświadczeń nauczania polszczyzny w Azji Wschodniej*, Warszawa, s. 107–115.

Zhao G., 2014, *60 lat pekińskiej polonistyki*, „Azja-Pacyfik”, nr 17, s. 103–113.